

Symposium na temat przybałtyckich wód słonawych (Gdynia, 6–7 V 1968 r.)

Symposium zorganizowała Sekcja Biologiczna Komitetu Badań Morza PAN, a personalnie — przewodniczący Sekcji prof. W. Mańkowski oraz sekretarz dr L. Zmudziński. Symposium poprzedziło rozesłanie ankiety do różnych placówek hydrobiologicznych w Polsce, w celu zorientowania się w ilości i tematyce prac wykonanych na zalewach i jeziorach przybałtyckich w minionym 20-leciu. Celem symposium była próba podsumowania dotychczasowego dorobku i ewentualne wytyczenie dalszych kierunków badań w tych środowiskach. Szczególne znaczenie przypisywano badaniom jezior mających bezpośrednie lub pośrednie połączenie z morzem. W odpowiedzi na ankietę zgłosiło swój udział w symposium kilkadziesiąt osób. Najliczniej reprezentowane były naturalnie placówki naukowe Wybrzeża (Morski Instytut Rybacki, Oddział Morski PIHM, Akademia Medyczna i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Gdańsku, Wyższa Szkoła Rolnicza w Szczecinie), choć nie zabrakło przedstawicieli szeregu ośrodków naukowych z głębi kraju (m. in. z Białegostoku, Krakowa, Łodzi, Olsztyna, Poznania i Warszawy).

Otwarcia obrad symposium dokonał prof. W. Mańkowski, omawiając dotychczasowy stan badań wód słonawych w Polsce i podkreślając, że wyniki symposium mogą przyczynić się do ustalenia podstaw klasyfikacji jezior przybałtyckich. Obradom plenarnym pierwszego dnia symposium przewodniczył prof. Z. Raabe. Wygłoszono 3 referaty, przygotowane przez pracowników PIHM. K. Wypych w referacie pt.: „Geneza zalewów południobałtyckich w świetle nowszych badań” omówił prace prowadzone w Zalewie Szczecińskim i niektórych jeziorach (Jamno, Bukowo, Sarbsko). Przedstawił najnowsze poglądy na temat powstawania jezior przybałtyckich. A. Majewski w referacie pt.: „Hydrologia zalewów południobałtyckich” dokonał porównawczej charakterystyki zmian poziomu wody i zasolenia w Zalewie Wiślanym i Szczecińskim. Z. Mikulski przedstawił referat pt.: „Rys hydrologiczny polskich jezior przybałtyckich”. Podkreślił, że poznanie stosunków hydrologicznych tych jezior jest niedostateczne. Omówił bilans wodny kilku jezior, porównując go z bilansem Zalewu Wiślanego i Szczecińskiego, częstotliwość wymiany wód w jeziorach przepływowych oraz wpływy wód morskich.

W dalszym ciągu pierwszego dnia symposium obradowano w 2 sekcjach: środowiskowej i fizjologicznej. Komunikaty wygłoszone w sekcji środowiskowej dotyczyły prac wykonanych w obu zalewach oraz w jeziorach Jamno i Drużno. Omawiano typologię (K. Michalski i T. Januszkiewicz) i hydrologię (K. Szmidt) jeziora Jamno, bilans wodny jeziora Drużno (Z. Mikulski i M. Bojanowicz), historię rozwoju tego jeziora w holocenie (W. Przybyłowska i J. Zachowicz), mikro- i makrofaunę osadów dennych Zalewu Szczecińskiego, Wiślanego i jeziora Drużno (H. Janiszewska-Pactwa), wyniki analizy okrzemkowej osadów dennych Zalewu Wiślanego (W. Przybyłowska), wreszcie udział materii organicznej w osadach dennych Zalewu Szczecińskiego (K. Chłapowski).

W sekcji fizjologicznej omawiano głównie wyniki badań nad krabikiem (*Rhithropanopeus harrisi tridentatus* Mtl.). Dokonano przeglądu badań prowadzonych w Stacji Biologicznej Gdańskiej Akademii Medycznej w Górkach Wschodnich nad układem dokrewnym (F. Pautsch), omówiono niektóre reakcje chromatoforów stadiów larwalnych i postlarwalnych (F. Pautsch i L. Ławiński), rolę słupka ocznego w regulacji cyklu rozrodczego samic (A. Bomirski), wreszcie występowanie karotenoidów u tego skorupiaka (R. Czerpak i B. Czeczuga). W pozostałych komunikatach omówiono występowanie karotenoidów u garneli (*Crangon crangon* L.) (R. Czerpak), próby wyodrębnienia i oczyszczenia chromatotropin u *Decapoda* (E. Skorkowski) oraz możliwości zastosowania izolowanej skóry węgorza do ilościowego oznaczania hormonów melanoforotropowych (E. Skorkowski).

W drugim dniu sympozjum obradowano w 3 sekcjach: botanicznej, ichtiologicznej i faunistycznej.

W sekcji botanicznej wygłoszono 3 komunikaty: Z. Ringer omówiła fitoplankton zalewów przybałtyckich na tle warunków hydrologicznych, A. Wesołowska — szatę roślinną tych środowisk, a J. Kadłubowska — glony słonawych wód śródlądowych.

W sekcji ichtiologicznej wygłoszono 4 komunikaty: J. Filuk omówił ichtiofaunę Zalewu Wiślanego w ostatnich 2,5 tysiącach lat (m. in. w oparciu o materiały wykopaliskowe łusek i kości ryb), L. Żmudziński — udział zoobentosu w odżywianiu się ryb Zalewu Wiślanego, E. Grabda — badania parazytologiczne ryb w rejonach przybałtyckich, a J. Grabda — pasożytnicze widłonogi ryb w wodach przybałtyckich Polski.

Najwięcej komunikatów wygłoszono w sekcji faunistycznej. Omawiano zarówno całe zespoły fauny, jak i poszczególne grupy systematyczne czy gatunki. Z. Różańska scharakteryzowała zooplankton zalewów przybałtyckich, K. Siudziński — zooplankton ujść rzecznych Zalewu Puckiego, L. Klekot — bentos Martwej Wisły, a J. Malej — bentos przy ujściu Słupii i Wieprzy. K. Wołk omówił występowanie ptaków wodnych przy północnych brzegach Zalewu Szczecińskiego w cyklu rocznym, a także występowanie fok w wodach słonawych i słodkich Polski. A. Stańczykowska przeprowadziła porównanie szybkości wzrostu i „dorodności” osobników *Dreissena polymorpha* Pall. w Zalewie Wiślanym i jeziorach mazurskich. G. Soszka dokonał ekologicznej charakterystyki mięczaków jeziora Łebsko. K. Turoboyski przedstawił obserwacje nad występowaniem i biologią krabika (*Rhithropanopeus harrisi tridentatus*) w Wiśle Martwej i Śmiałej, a L. Ławiński i F. Pautsch — wyniki udanej hodowli tego skorupiaka.

Podczas końcowych obrad plenarnych K. Wiktor przedstawiła referat pt.: „Przybałtyckie zbiorniki słonawowodne na tle innych przymorskich wód słonawych”, a następnie S. Kujawa zademonstrował film podwodny obrazujący życie niektórych zwierząt Bałtyku.

Dyskusje prowadzone w poszczególnych sekcjach były bardzo ożywione, a ich problematyka często wykraczała poza ramy nakreślone komunikatami. Stwierdzono znaczną dysproporcję między poznaniem zalewów i jezior przybałtyckich; te ostatnie, zarówno pod względem środowiskowym jak i biologicznym, są poznane w dużo mniejszym stopniu. Podsumowania obrad poszczególnych sekcji dokonali ich przewodniczący, podkreślając lepsze poznanie fauny niż flory i warunków środowiskowych omawianych wód.

Na zakończenie prof. W. Mańkowski dokonał podsumowania obrad sympozjum. Podkreślił duże zainteresowanie licznych ośrodków naukowych w Polsce wodami słonawymi oraz zapowiedział wydanie drukiem wszystkich referatów i komunikatów wygłoszonych na sympozjum. W imieniu uczestników sympozjum E. Styczyńska-Jurewicz złożyła podziękowanie organizatorom.

A. Stańczykowska